

Poklon apostolu ljubezni in mestu medverskega dialoga

Maksimilijan Celjski Alma M. Karlin je z romanom, ki je 87 let po nastanku prvič objavljen, postavila spomenik svojemu rodnemu mestu

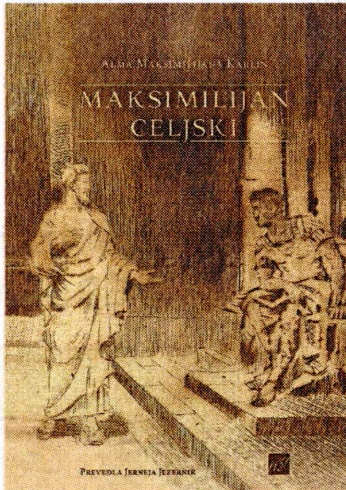
Svetovna popotnica Alma Maksimilijana Karlin, osrednja literarna osebnost letošnjega *Slovenskega knjižnega sejma*, je leta 1938 napisala roman *Ein Statthalter Norikums*. Letos ga je pod naslovom *Maksimilijan Celjski* v prevodu Jerneje Jezernik izdala Celjska Mohorjeva družba. Roman ni kronika življenja svetnika, ampak iskanje in odkrivanje resnice, ljubezni, duhovnega. Alma M. Karlin je v predgovoru zapisala, da je z njim, potem ko je opisala neštete stvari širnega sveta, želela »postaviti spomenik svojemu rodnemu mestu«.

ŠPELA KURALT

Maksimilijan Celjski, zavetnik Celja, je živel v tretjem stoletju. O njegovem življenju, ki se je začelo in končalo v rimski Celeji, govori legenda. Po njej naj bi se Maksimilijan rodil premožnim krščanskim staršem, izobraževal pa ga je duhovnik Oranij. Po smrti staršev je vse premoženje razdal revežem, osvobodil sužnje, romal v Rim in se zaobljubil Bogu. Bil je škof v noriškem Lavriaku (Laureacum, današnji Enns v Zgornji Avstriji), v času preganjanja kristjanov pa se je vrnil v rodno Celejo. Tam mu je

Alma Maksimilijana Karlin
Maksimilijan Celjski

prevedla Jerneje Jezernik
uredili Saška Ocvirk, dr. Tanja Ozvatič
Celjska Mohorjeva družba,
2025

cesarski namestnik Evlazij, v knjigi je omenjen kot prokurator ali kot upravitelj province, prepovedal širjenje evangelijskega izročila, mu ukazal sprejem poganstva in sežig

Knjigo Alme M. Karlin *Maksimilijan Celjski* so na letošnjem tretjem Maksimilijanovem dnevu predstavili (z leve): pater Branko Cestnik, prevajalka Jerneje Jezernik in sourednica Saška Ocvirk. FOTO ARHIV CELJSKE MOHORJEVE DRUŽBE

kadila v čast Marsu, bogu vojne. Maksimilijan tega ni hotel storiti, zato ga je dal Evlazij obglaviti. Po legendi naj bi na mestu, kamor je padla glava, na dan privrel studenec. Tam so postavili kapelico, Maksimilijana pa na skrivaj pokopali ob mestnem obzidju.

Alma Maksimilijana Karlin, rojena na god sv. Maksimilijana 12. oktobra (1889), je v romanu sledila legendi, hkrati pa je naslikala Celejo, kakršna bi bržkone lahko bila. Zelo bogato, v marmor oblečeno mesto, ki so mu rekli tudi druga Troja, je bilo stičišče različnih kultur, ver, prepričanj. Sem so prihajali ljudje iz Sirije, Grčije, male Azije, Italije in od drugod. Rdeča nit romana je iskanje boga v različnih religijah, sektah, prepričanjih in

hkrati iskanje medverskega dialoga. Keltska božanstva so v njem zgolj bežno omenjena, spremljamo pa številna srečanja kristjanov, častilcev rimskih božanstev, Izide, mitraistov, Judov in tudi tistih, ki se obrnejo, kot je v nekem trenutku boljše ali zgolj lažje.

Iskalci Resnice

Celeja, kot jo opisuje Alma M. Karlin, je mesto spoštljivega dialoga, čeprav so pogledi protagonistov zelo različni. Kot je v spremni besedi zapisal pater Branko Cestnik, idealizira krščanstvo, a idealizira tudi misterijske kulte in podobne duhovne podvige: »Vsem pripiše dobronamernost in sposobnost dialoga, vsi enako se trudijo k Ene-mu. Ne glede na konkretno versko

pripadnost v romanu vsak vsakega podpira, da bi ta prišel do Resnice.« Ali kot v knjigi pravi Aleksij Tartar, iskalec Enega: »Ali ne tečejo vsi potoki v morje in ali se ne stekajo vsi verski tokovi v vode večnega? Ni bistveno, kje najdeš Boga, temveč le, da najdeš Boga.« Medverski dialog v rimski Celeji uspeva, dokler nebeška Maksimilijanova krona ne začne ogrožati Evlazijevih ambicij po tuzemski kroni.

Cestnik se v spremni besedi sprašuje, ali beremo duhovni testament Alme M. Karlin: »Beremo njeno prerokbo o časih, ko se bodo zaradi migracij in siceršnjih razmer religije tega sveta vsakodnevno srečevale na pločnikih in v trgovinah ter se bodo morale učiti medverskega dialoga? In: beremo poleg drugega

Almin manifest proti nacističnemu rasizmu, ki si je v času pisanja romana o Maksimilijanu Celjskem že pokoril nemško državo?«

Na predstavitvi knjige na letošnjem tretjem *Maksimilijanovem dnevu* v Celju je prevajalka Jerneje Jezernik opozorila prav na to, da Almin Evlazij nosi veliko Hitlerjevih potez: »Tega si takrat, roman je napisala leta 1938, nihče ni upal objaviti.« Kot je dodala za *Delo*, so v romanu Almine vrednote: »To je ta Almin kozmopolitski duh. Čeprav smo danes še precej oddaljeni od ideala, ki je v romanu, sta njena vera in prepričanje, da so lahko različne verske smeri med sabo strpne, tolerantne, v dialogu, da vsak vsakemu pusti, da išče svojo pot do Boga in do resnice.«

Apostol ljubezni

Maksimilijan Celjski je opisan kot apostol ljubezni. Noče zmagati z mečem, ampak z ljubeznijo, darovanjem samega sebe. Vendar tudi ni imun za posvetno ljubezen. V romanu dvakrat reši gotove smrti Kornelijo, Evlazijevo hčer. Njuna ljubezen je globoka, toda boleča. Kornelija se zaveda, da njenega ljubega čaka smrt, če ne bo častil rimskih božanstev, a hkrati vidi, da Maksimilijan živi za nebeško kraljestvo. Večer pred obglavljenjem jo Maksimilijan krsti za Maksimilijano. Evlazij pri jasnovidnem starcu v pogledu v prihodnost uvidi, da krona večnosti pripada Maksimilijanu, sam pa je izgubil tudi edino hčer.

Prav ta druga plat svetnika je Jezernikovo najbolj navdušila: »Eno je, če človek pozna legendo, drugo pa je, če Maksimilijan Celjski pred tabo zaživi v živi besedi. Govori, misli, čuti, je v stiski, v dvomih. Ne ve, kaj naj naredi, ali naj napreduje in se ukloni tiranu ali pa naj ubere svojo pot, ki jo krona s svojo smrtjo. Čisto na kratko, skoraj zenbudistično, je opisana res močna vez med Maksimilijanom in Kornelijo. V bistvu sta neke vrste Črtomir in Bogomila. Oba prepoznata moč te ljubezni, tudi moško-ženskega odnosa, a se ji morata za to svojo idejo odpovedati.«

Jezernikova je dejala, da sta bila tako Maksimilijan kot Alma izobčenca: »Čeprav je bilo v Celju teh izobčencev verjetno več, se je Alma očitno zelo identificirala z njim, morda tudi zato, ker je po njem nosila drugo ime in ker je poznala Maksimilijanovo usodo. Da je za tisti čas napredno idejo plačal s svojim življenjem. Alma je visoko ceno plačala z drugim delom svojega življenja. Vendar sta oba preživela v zgodovini in delujeta še naprej skozi prostor in čas. To je nekaj, česar tisti, ki so zapisani samo materialnemu bogastvu, ne dosežejo.«

Pater Branko Cestnik se v spremni besedi sprašuje, ali beremo duhovni testament Alme M. Karlin. FOTO PRESS RELEASE

S Celjanko Almo M. Karlin na pot na knjižni sejem

Celje, mesto v gosteh Pripravljajo več dogodkov v Ljubljani in knežjem mestu, osrednji bo predstavitev knjige Maksimilijan Celjski

Slogan 41. Slovenskega knjižnega sejma – Branje je potovanje – je navdihnila tokratna osrednja literarna osebnost Alma M. Karlin. Zato ni naključje, da je bilo za mesto v gosteh izbrano njeno rodno Celje, ki se mu je poklonila z romanom *Maksimilijan Celjski*. Celje, ki je tudi novopečeno Unescovo kreativno mesto literature, bo predstavilo svojo kreativnost in ljubezen do besede na stojnici in več dogodkih, na katerih bo kraljevala ena od največjih popotnic vseh časov.

ŠPELA KURALT

Organizatorji knjižnega sejma so imeli pri izbiri mesta v gosteh in države v fokusu precej srečno roko. Ko so se odločili za Madžarsko, še ni bilo znano, da bo dobila Nobelovega nagrajenca, enako velja za Celje, ki je šele pred kratkim prejelo naziv Unescovega kreativnega mesta literature. Do zdaj se je s tem nazivom v Sloveniji ponašala le Ljubljana, kamor prihaja v goste knežje knjižno mesto.

Kot je povedala direktorica Osrednje knjižnice Celje Polonca Bajc Napret, je pri programu, ki ga bodo izvedli tako v Ljubljani kot v Celju, sodelovalo 17 javnih zavodov in celjskih društev ter najstarejša slovenska založba Celjska

Mohorjeva družba, s katero pripravljajo osrednji dogodek. Jutri bodo na glavnem sejmskem odru pripravili večer, posvečen Almi Karlin in njenemu romanu o sv. Maksimilijanu, zavetniku Celja. Knjigo je založba izdala prejšnji mesec, prevedla jo je Jerneja Jezernik, ki bo gostja na osrednjem dogodku.

Z znamenito popotnico in pisateljico so se obiskovalci sejma lahko družili že včeraj, ko so predstavili njeno knjigo *Peš po domačih krajih*, ki so jo prejšnji mesec ponatisnili. Prav motivi iz te knjige so bili osnova za celostno podobo celjske stojnice na knjižnem sejmu. »Naša sosedka na sejmu bo Narodna in univerzitetna knjižnica, ki bo imela v vitrinah razstavljena slikarska dela Alme Karlin,« je povedala Polonca Bajc Napret.

Nazaj ob Savinjo

Pripravljajo še srečanje z ustvarjalkama prve slovenske slikanice o Almi Karlin Mojicejo Bonte in Polono Kosec. Slikanico *Alma: svet pred domačim pragom* so v teh dneh drugič ponatisnili in prevedli v angleščino. Iz Celja bo v Ljubljano na sejem odpeljalo kar nekaj avtobusov, med drugim bodo pripravili srečanje bralnih klubov, na katerem se bodo pogovarjali o Alminem romanu *Samotno potova-*

nje. Celje veliko dela tudi na vzgoji mladih bralcev, tako da bodo na sejem pripeljali več kot sto osnovnošolcev iz vseh celjskih osnovnih šol, ki so največji knjigoljubi in zlati bralci. Za najmlajše in odrasle bo navdihujoča lutkovna predstava o življenju Alme Karlin, ki jo bo v soboto na odru mladih izvedlo

Na celjski stojnici bodo obiskovalci dobili tudi razglednico s kipom Alme Karlin. Poslati jo bo mogoče brezplačno.

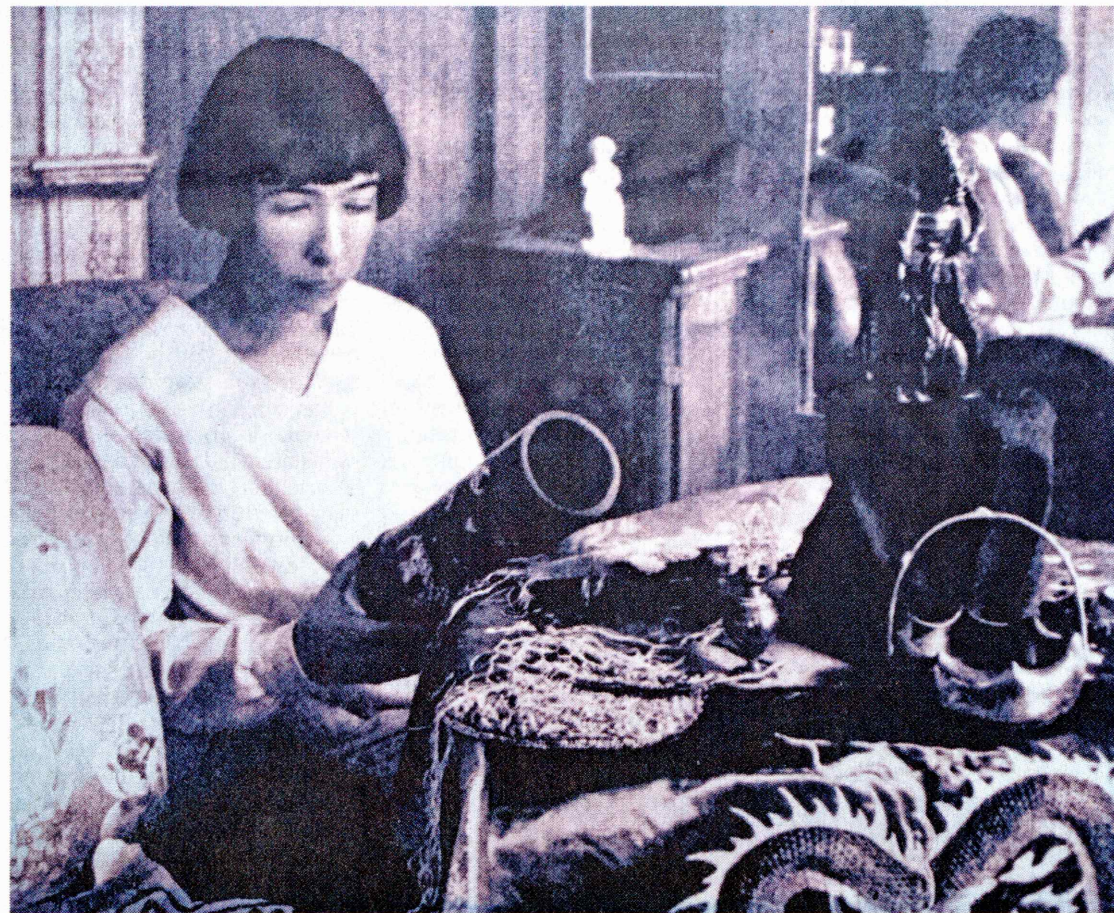
Škratovo lutkovno gledališče Celje. Da mesto ob Savinji ni po naključju dobilo naziva Unescovo mesto literature, se bodo lahko obiskovalci knjižnega sejma prepričali v petek, ko bodo predstavili antologijo *Pokončna kot ljubezen* ob dvajsetletnici podeljevanja zlatnika poezije. Še starejša je Veronikina nagrada, ki jo Celje podeljuje skoraj 30 let in je verjetno največja nagrada za pesniško zbirko.

Vsi, ki so ustvarjali program za knjižni sejem, si ne želijo, da bi obiskovalci ostali le v Ljubljani. V Celju prav tako pripravljajo več

dogodkov, od delavnice kreativnega pisanja, ogleda celovečernega dokumentarnega filma o Almi Karlin, ogleda mestnega jedra ter drugih razstav do izdelave Alminih keramičnih skodelic.

Vsi, ki niso iz Celja in se bodo ustavili na celjski stojnici na knjižnem sejmu, bodo prejeli zahvalni letak, na katerem bo vstopnica za arheološko razstavišče Celeia – mesto pod mestom, Muzej novejšje zgodovine Celje in Tehnopark ter kavo v Kavarni pri Mišku Knjižku. Na stojnici se bodo lahko tudi fotografirali, si ogledali razstavo Alenke Hren Medved *Peš po domačih krajih* in poslali unikatno razglednico, ki so jo ob tej priložnosti izdali v Osrednji knjižnici Celje. Na njej je celjski Krekov trg (takrat Bismarckov), kjer danes stoji kip Alme Karlin iz leta 1917, ko je imela Alma 28 let. Razglednico bodo obiskovalci lahko oddali v starinski zelen nabiralnik, je povedala Polonca Bajc Napret. »Razglednico bo mogoče poslati brezplačno in vse bomo nagovarjali k temu. To bo gotovo zanimivo zlasti za mlajše, ki razglednic sploh ne pišejo več. V knjižnici si želimo spodbujati prav to tradicijo, hranimo tudi številno zbirko razglednic in se nam zdi škoda, da bi to šlo v pozabo.«

► **STRAN 16**

Osrednji dogodek na knjižnem sejmu bo sredina predstavitev romana Alme M. Karlin *Maksimilijan Celjski*, s katerim se je poklonila rodnemu mestu. FOTO UROŠ HOČEVAR